

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Into pitää lisäystä kannatettavana, työelämäosallisuuden ja työllistämismahdollisuuksien lisääminen on tarkoituksenmukaista myös näillä kohderyhmillä.

Lain perusteluissa tulee huomioida, että työntekijän tarvitsema erityinen tuki ja ohjaus tulee rahoittaa palkkatuesta erillään.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

On tärkeää, että palkkatukea voidaan myöntää ammatillisen tutkinnon suorittaneille alle 25-vuotiaille. Tässä kohderyhmässä on paljon nuoria, jotka tarvitsevat työelämävalmiuksiensa ja ammatillisten taitojensa vahvistamista palkkatuetun työn avulla.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**

- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Hyvinvointialueen lisääminen lakiin on tarkoituksenmukaista. Into ei kuitenkaan näe tarvetta luonnollisen henkilön poistamiselle: työllistämismahdollisuuksia ei ole tarkoituksenmukaista rajata.

Esityksen mukaan palkkatukea ei myönnettäisi samalle työnantajalle toista kertaa, ellei perusteena ole vamma tai sairaus, oppisopimuskoulutus tai 60-vuotias pitkäaikaistyö. Into ei pidä tätä kannatettavana rajauksena. Osa heikossa työmarkkina-asemassa olevista tarvitsee pidempiä palkkatukijaksoja työllistyäkseen, vaikkei heillä ole vammaa tai sairautta. Ehdotus estää myös henkilön työllistämisen samalle työnantajalle, vaikka hän olisi ollut välillä työttömänä tai työssä toisella työnantajalla. On myös huomattava, että pienillä paikkakunnilla soveltuvia työnantajia on rajoitettu määrä. Tässä tulee mahdollistaa tarveharkinta, jos palkkatukijaksoa on seuraamassa työttömyys. Palkkatuettu työ välityömarkkinoilla tarjoaa työn lisäksi yksilöllistä valmennusta, vahvistaa työelämäosallisuutta ja tukee avoimille työmarkkinoille siirtymistä.

Into haluaa tuoda esille, että on olennaista säilyttää työsopimuslaissa työpajoja ja vastaavia valmennusyksiköitä koskeva poikkeus työntarjoamisvelvollisuuteen. Tällöin työntarjoamisvelvollisuuden estämättä ”kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö saa ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa”. Into katsoo, että poikkeuksen tulee koskea kaikkia palkkatukiprosentteja.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Esitys voisi jossain määrin nopeuttaa palkkatukihakemusten käsittelyä ja maksatusta ja siten hieman vähentää byrokratiaa, mikä sinänsä on tarkoituksenmukaista. Sivukulujen ulosrajaamisen kompensointina on tarkoitus nostaa palkkatukiprosentteja. On kuitenkin huomattava, etteivät palkkatukiprosentit kaikissa tapauksissa nouse, eikä kompensointi siten ole taattu. On varmistettava, ettei esitys nosta kustannuksia. On myös huomattava, että työnantajille palkkatukiprosentit eivät anna selkeää kuvaa todellisista kustannuksista, koska ne eivät kata sivukuluja ja lomarahaa. Esityksessä olisi tullut tarkemmin selvittää vaihtoehtoa, jossa sivukulut korvattaisiin kaikille työnantajille pienimmän laskennallisen kertoimen mukaan.

Into haluaa kiinnittää huomiota myös kuntatyönantajille myönnettävään palkkatukeen. Siinä tulisi hyödyntää vastaavaa sivukulut huomioivaa kerrointa, kuin 100 %:ssa palkkatuessa. Laskennallisen kertoimen käyttö olisi mahdollista, sillä kuntien tuki ei kohdistu elinkeinotoimintaan eikä ole valtioneuvoston sääntelyn piirissä.

Into huomauttaa, että byrokratian vähentäminen voi edistää niiden työnhakijoiden työllistymistä, jotka ovat jo lähellä avoimia työmarkkinoita. Se ei kuitenkaan lisää yritysten kiinnostusta työllistää heikossa työmarkkina-asemassa olevia ja tukea tarvitsevia työttömiä. Yritykset tarvitsevat palkkatuen lisäksi tukea paitsi palkkatukiprosessissa, erityisesti palkkatuella palkattavan perehdyttämisessä ja ohjaamisessa. Tätä tukea voivat edelleen siirtämisen ja työhönvalmennuksen avulla tarjota työpajat ja muut välityömarkkinatoimijat. Näitä keinoja tulisi lisätä ja kehittää – ei vähentää, kuten esityksessä ollaan tekemässä. Kokonaisuudessaan esitys on heikentämässä vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämismahdollisuuksia ja lisäämässä heidän työttömyyttään.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta **50 % palkkakustannuksista**
- Tuen kesto **5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päättyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista

Into katsoo, ettei palkkatuen kestoja tulisi rajata 10 kuukauteen. Osa työttömistä on kaukana avoimista työmarkkinoista ja tarvitsee työllistyäkseen yksilöllistä valmennusta ja sekä työelämävalmiuksiensa että ammatillisen osaamisensa vahvistamista. Pitkittyneen työttömyyden taustalla on yleensä tuentarpeita, jotka tulee selvittää ja joihin tulee vastata. Myös 12 kuukauden jakso tulisi olla mahdollinen. Lisäksi tulisi mahdollistaa palkkatuen myöntäminen uudelleen samalle työnantajalle, jos ensimmäistä jaksoa on seuraamassa työttömyys. On huomattava, että osa työttömistä tarvitsee pitkäjänteistä tukea työllistyäkseen, vaikkei heillä olekaan vammaa tai sairautta. Tätä voidaan tarjota työpajoissa ja muiden välityömarkkinatoimijoiden palveluissa – avointen markkinoiden työnantajilla ei tätä ole tarjolla. Välityömarkkinatoimijoiden yhteistyötä yritysten kanssa tulee edelleen vahvistaa ja kehittää, ei vähentää, kuten esityksessä ollaan edelleen siirtämistä rajoittamalla tekemässä. Tulee nähdä, että lähellä avoimia työmarkkinoita olevalle työnhakijalle 5 kuukauden palkkatukijakso voi olla hyvinkin riittävä, mutta välityömarkkinoiden kohderyhmä on toinen: yksilöllistä ohjausta ja työvalmennusta tarvitsevat. Jos palkkatukijakso ei kuitenkaan johda työllistymiseen, tulisi olla mahdollista, että työssäoloehto palkkatuetussa työssä täyttyy.

On tarkoituksenmukaista, että palkkatukijakso voidaan jatkossa myöntää heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä ilman ns. jäähysääntöä. Ei ole kuitenkaan tarpeen rajata, että palkkatukea voitaisiin myöntää vain toiselle työnantajalle. On myös huomattava, että lyhyet palkkatukijaksot lisäävät byrokratiaa.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Esityksen mukaan palkkatukea voidaan myöntää vamman tai sairauden vuoksi alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen (70 %:n palkkatuki) 10 kuukaudeksi, ja sitä voidaan jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin. Into katsoo, että tämä kohderyhmä tarvitsee pitkäjänteistä yksilöllistä tukea ja työvalmennusta sekä työn räätälöintiä ja työolosuhteiden mukautusta, ja heidän työllistymisensä edistäminen on tärkeää. 12 kuukauden tukijakso ja sitä tarvittaessa seuraavat 24 kuukauden tukijaksot olisivat tarkoituksenmukaisia.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Into katsoo, että hallituksen esitys tulee lopettamaan haavoittuvassa asemassa olevien työllistymiseen liittyvät palvelut. Esitetyssä muodossa vaikutukset tulevat olemaan dramaattisia ja heikossa asemassa olevien työllistyminen tulee halvaantumaan.

Esityksen mukaan 100 %:n palkkatuki olisi mahdollinen yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille ja sitä myönnettäisiin 10 kuukaudeksi, sivukulut katettaisiin laskennallisesti. Tämä on Inton mielestä tarkoituksenmukaista.

Esityksen mukaan aiemmin käytetty elinkeinotoiminnan käsite korvattaisiin taloudellisen toiminnan käsitteellä sääntelyn yhdenmukaistamiseksi EU:n valtioneuvoston sääntelyn kanssa. 100 %:n palkkatuen ja työllisyyspoliittisen avustuksen myöntäminen olisi jatkossa mahdollista muille, kuin taloudellista toimintaa harjoittaville toimijoille (myytyjen tavaroiden ja palveluiden arvo alle 100 000 euroa vuodessa) sekä niille taloudellista toimintaa harjoittaville, joiden taloudellisella toiminnalla ei olisi vaikutusta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Jos järjestö harjoittaa toimintaa, jolla on kauppavaikutus, 100 % tuki myönnettäisiin de minimis -tukena (200 000 euroa kolmen vuoden aikana yhdelle tuensaajalle). Muutokset koskisivat myös työllisyyspoliittisia avustuksia.

Esityksessä määritellään 100 %:n tukeen sellaisia kriteerejä, joita noudattaen kauppavaikutus ei mitenkään voi täytyä. Into katsoo, etteivät ehdotetut kriteerit ole tarkoituksenmukaisia. Ne tulisivat vähentämään merkittävästi heikossa työmarkkina-asemassa olevien mahdollisuuksia työllistyä kolmannelle sektorille sekä saada valmennuksen tukea tilanteeseensa ja sen avulla tukea jatkokoululle sijoittumiseen. Into katsoo, ettei de minimis -ehtoa ei tulisi soveltaa tässä lainkaan.

Into korostaa, että esitys rajoittaisi merkittävästi työpajojen ja muiden kolmannen sektorin välityömarkkinatoimijoiden mahdollisuuksia työllistää palkkatuella. Päinvastaisista tarkoituksistaan huolimatta esitys on lisäämässä heikossa asemassa olevien työttömyyttä. Työpajat ja muut välityömarkkinatoimijat eivät pysty työllistämään merkittävässä määrin muilla palkkatukiprosenteilla, sillä ne eivät ole voittoa tavoittelevia toimijoita, eikä niillä siten ole tarvittavaa rahoitusta. On myös huomattava, että valtioneuvoston nuorten työpajatoimintaan kattaa kolmannen sektorin toimijoilla keskimäärin vain reilu 10 % niiden kokonaisbudjetista. Into ei kannata näitä esitettyjä muutoksia. Muutoksista tulee tehdä kattava vaikutusarviointi.

Into katsoo SOSTEn ja muiden välityömarkkinatoimijoiden tapaan, että mahdollinen kilpailun vääristyminen ja kauppavaikutus voidaan ja tulee arvioida tapauskohtaisesti myös järjestöjen palkkatuetun toiminnan osalta. Into myös huomauttaa, että näin ollaan toimimassa myös Työkanava Oy:n osalta – sama tulee olla käytäntönä myös vakiintuneiden välityömarkkinatoimijoiden kohdalla. Into korostaa välityömarkkinatoimijoiden kanssa, että järjestöjen palkkatuetun toiminnan kauppavaikutus on äärimmäisen epätodennäköinen. Kauppavaikutusta ei ole käytännössä kenelläkään 100 % palkkatukea saavalla järjestöllä. Järjestöjen taloudellinen toiminta ja muu kuin taloudellinen toiminta tulee käsitellä erillisinä palkkatukea myönnettäessä: tuen hakijat voivat eriyttää ne kirjanpidossaan.

SOSTEn tapaan Into vaatii, että esityksen 7 luvun 8§ 3 momentti ”Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnetään de minimis -tukena. Arvioinnin kriteereistä säädetään erikseen valtioneuvoston asetuksella” poistetaan esityksestä.

Into painottaa, että esitetyillä muutoksilla on myös kerrannaisvaikutuksia, jotka heikentävät työpajojen ja muiden välityömarkkinatoimijoiden mahdollisuuksia tarjota muita valmennus-

kuntoutus- ja työllistämispalveluita. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. On myös huomattava, että esitys heikentäisi työpajojen työvalmennuksen laatua. Tuotannollisissa tehtävissä valmennushenkilöstö joutuisi paikkaamaan palkkatuella työllistettävien määrän vähenemistä omalla työpanoksellaan. Tämä olisi pois valmentautujien valmennustyöstä, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

Inton keräämien näkemysten mukaan:

”Palkkatuki uudistuksen vaikutus toimintaamme olisi musertava. Meillä on tällä hetkellä palkkatuella töissä 21 henkilöä ja aloittamassa 5 eli yhteensä 26 hlöä kuukausitasolla. Vuosia on tehty töitä sen eteen, että toiminta vastaa työelämälähtöisyyttä ja pystytään tarjoamaan aitojen työpaikkojen kaltaisia, mutta kuitenkin matalan kynnyksen työtehtäviä. Suurin osa työtehtävistä on yrityksille tehtävää alihankintatyötä. Tämä edellyttää palkkatuella olevia työntekijöitä, jotta tässä laatu/aikatauluvaateessa voidaan pysyä, pelkän kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun varassa tämä ei toteutuisi. Mikäli uudistus toteutuu, se tarkoittaisi meillä käytännössä kaikkien tuotantopainotteisten työpajojen alasajoa ja koko 17 vuoden rakennetun työympäristön alasajoa ja tätä kautta alueen matalan kynnyksen työpaikkojen menettämistä. Viime vuonna meillä oli palkkatuella työllistettyinä toiminnoissa yhteensä 37 eri henkilöä (yli 200 tukikuukautta), joten oleellinen muutos olisi tuleva 5 henkilöä (60 tukikuukautta). Olemme alueella ainoa matalan kynnyksen työllistäjä, joten Pohjois-Satakunnan työllisyystilanne heikkenisi oleellisesti.” – Työpajatoimija Satakunnasta

”Uudistuksen vaikutus toimintaamme olisi lamaannuttava. Olemme toimineet vuosikymmeniä ja kehittäneet toimintaamme pitkäjänteisesti. Meillä on 11 osastoa ja vuositasolla palkkatuella 65–70 henkilöä. Olemme saaneet hyvää palautetta siitä, että toimintamme vastaa työelämän tarpeita. Meillä on matalan kynnyksen tehtäviä, mutta myös vaativia osastoja mm. puu-, metalli- ja autopajoilla. Teemme myös alihankintatyötä parilla osastolla. Tämä työ on suunnattu palkkatuetussa työssä oleville – kuntouttava työtoiminta ja työkokeilu ei ole tarkoitettu alihankintatyön tekemiseen. Olemme iso toimija kierrätyskeskus kentällä omalla paikkakunnallamme. Samoin koti- ja kiinteistöpalvelumme on pidetty ja tarpeellinen toimija vanhustyössä, ja luo näin mahdollisuuden kotona asumiseen.

Jos tämä ehdotettu uudistus menee läpi, niin se tarkoittaa toimintamme loppumista: siitä tulisi pieni torso, joka ei enää palvele ketään. Emme voisi tarjota enää myöskään kuntouttavan työtoiminnan palveluja, työkokeiluja, työelämään tutustumista tai paikkoja osatyökykyisille tai valvottuun koevapauteen, koska meillä ei olisi enää toimivia osastoja. Jatkuvasti myös jatkopolutamme työelämään meidän asiakkaitamme. Autamme CV:n tekemisessä, työpaikkojen haussa, valmennamme työpaikkahaastatteluihin. Samoin hedelmällinen yhteistyö paikallisen koulutuskuntayhtymän kanssa tulisi loppumaan. Meillä on paljon yhteistyötä oppisopimusopiskelussa, koulutusopimuksissa ja toimimme oppimisympäristönä oppivelvollisuuden laajentumisessa. Menetämme nämä kaikki.” –Työpajatoimija Pohjanmaalta

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Esitys ei ole hallituksen linjausten mukainen, jossa korostetaan oppisopimuskoulutusta ja sen merkitystä.

Esityksen mukaan oppisopimuskoulutukseen myönnettäisiin 50 %:n palkkatuki. Into pitää oppisopimusopiskelun edistämistä tärkeänä. Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen myönnettäisiin de minimis -tukena, mitä Into ei pidä kannatettavana. On myös huomattava, ettei 50 %:n tuki ole vielä riittävä monellekaan kolmannen sektorin toimijalle. Jos kompensointi olisi suurempi, oppisopimuskoulutusta pystyttäisiin hyödyntämään laajemmin. Lisäksi lakiin tulisi saada selkeä kirjaus, että palkkatukea oppisopimukseen olisi mahdollista myöntää samalle työnantajalle saman työntekijän palkkaamiseen.

Työpajatoiminnassa kertyy monipuolista ammatillista osaamista ja yleisiä työelämävalmiuksia. Työpajat toimivat vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä. Suurella osalla työpajoista tunnustetaan osaamista osaamistodistuksiin, ja niissä voi suorittaa tutkinnon osia ja osoittaa osaamista näytöissä. Myös oppisopimuskoulutusta tarjotaan. Koska työpajatoimintaan kuuluu aina valmennus, kyse on käytännössä tuetusta oppisopimuksesta. Moni oppisopimusopiskelusta kiinnostunut nuori tarvitsee yksilöllistä valmennuksellista tukea ja hyötyy siten tuetusta oppisopimuksesta. Sitä tulisi hyödyntää entistä laajemmin, ja tarjotuista valmennuspalveluista tulee saada asianmukainen korvaus.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Into ei pidä esitettyjä muutoksia tarkoituksenmukaisina. Esitetyt muutokset tulevat vähentämään edelleen siirtämistä ja siten heikentämään työllisyyttä.

Esityksen mukaan nykyinen edelleen siirtämisen järjestelmä vääristää kilpailua, ja siksi edelleen siirtämisen säännöksiä tulisi tiukentaa siten, että käyttäjäyritykseen kohdentuu samat edellytykset kuin sen hakiessa itse palkkatukea. Näin ollen tilanteessa, jossa käyttäjäyritys olisi oikeutettu varsinaista työnantajaa pienempään palkkatukeen, tulisi palkkatuen määrää alentaa edelleen siirtämisen ajaksi kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi. Esityksen mukaan käyttäjäyrityksen tulisi maksaa edelleen siirtämisestä käypää korvausta, jona pidettäisiin summaa, joka vastaa työntekijälle

maksettavan palkan ja palkkatuen erotusta. Into ei usko, että yrittäjät olisivat kiinnostuneita maksamaan tällaisia korvaussummia. He kaipaavat tukea heikossa työmarkkina-asemassa olevan henkilön ohjaamiseen, työpaikkaan integroimiseen ja työn räätälöimiseen. Into korostaa, että tämä tulee mahdollistaa edelleen siirtämistä kehittämällä ja uusia mahdollistavia ratkaisuja hakemalla. Tässä kannattaa hyödyntää työpajojen ja muiden välityömarkkinatoimijoiden asiantuntemusta.

Edelleen siirtämistä on voitu toteuttaa myös niin, että kunnat ovat edelleen siirtäneet henkilön järjestöön. Myös tämä tulisi muutosten myötä vähenemään.

Into tuo esille, että edelleen siirtäminen on vaikuttava palvelu tukea avoimille työmarkkinoille työllistymistä, ja sen käyttöä tulisi laajentaa, eikä rajoittaa, kuten esityksessä tehdään. Edelleen siirtäminen tarjoaa työnhakijalle/valmentautujalle yksilöllistä valmennusta avointen markkinoiden työpaikkaan kiinnittymisessä ja työssä pysymisessä. Valmennuksella voidaan tukea myös työnantajaa heikossa työmarkkina-asemassa olevan uuden työntekijän kohtaamisessa ja esille nousevien haasteiden yhteisessä ratkaisemisessa. Edelleen siirtäminen on tarkoituksenmukainen palvelu poluttaa valmentautuja välityömarkkinoilta avoimille työmarkkinoille. Se paitsi edistää työllistymistä myös lisää välityömarkkinoilla toteutettavien palvelujen vaikuttavuutta. Into ei pidä esitettyjä muutoksia tarkoituksenmukaisina. Esitetyt muutokset tulevat vähentämään edelleen siirtämistä ja siten heikentämään työllisyyttä.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Into pitää esitettyä uutta työllistämistukea tarkoituksenmukaisena.

Työllistämistuen suhdetta kuntien velvoitetyöllistämiseen tulee kuitenkin tarkentaa. Tarpeen olisi, että työllistämistuki kattaisi kaikki velvoitetyöllistettävät. On huomattava, että muutoin kuntien velvoitetyöllistämisen kustannukset kasvavat. Into korostaa, että olennaista on vahvistaa TE-palveluiden ja kuntakokeilujen palveluihin ohjaamista ennen työttömyyden pitkittymistä.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)
- Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)
- Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen

Työllisyyspoliittinen avustus on merkittävä monelle kolmannen sektorin toimijalle. Elinkeinotoiminnan käsitteen muutos vaikuttaisi siihen kielteisesti. Sekä palkkatuki, työolosuhteiden järjestelytuki, että työllisyyspoliittinen avustus katsotaan de minimis -tueksi (200 000 € / kolmessa vuodessa). Into ei pidä tätä tarkoituksenmukaisena.

Järjestöjen taloudellinen toiminta ja muu kuin taloudellinen toiminta tulee käsitellä erillisinä palkkatukea myönnettäessä: tuen hakijat voivat eriyttää ne kirjanpidossaan.

Työpajatoimija kuvaa:

”Meillä on työllisyyspoliittinen avustus yhtenä rahoitusmuotona, ja edellytys rahoituksen myöntämiselle on minimimitavoite keskimäärin 15 palkkatuella kerrallaan (n. 180 tukikuukautta) ja lisäksi 15–30 työkokeilijaa/kk, josta tavoitteena siirtyä mahdollisuuksien mukaan palkalle hankkeeseen. Myös tämä rahoitus loppuisi meiltä tämän uudistuksen myötä kokonaan, mikä tarkoittaa lähes 87 000 €/vuosi. Tämä edellyttää myös ohjausresurssiin huomattavaa irtisanomista.”
– Työpajatoimija Satakunnasta

Esityksen mukaan työsopimuslain yhdistyksiä ja säätiöitä koskeva työntarjoamisvelvollisuuteen liittyvä poikkeus laajennettaisiin koskemaan rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia. Poikkeusta kuitenkin rajattaisiin siten, että se koskisi ainoastaan 100 %:n palkkatuella työllistetyn työhön ottoa. Muiden työntekijöiden työhön ottaminen edellyttäisi normaalisti työn tarjoamista työnantajan osiaikaisille, lomautetuille tai irtisanotuille työntekijöille. Into ei kannata rajausta 100 %:n palkkatukeen. Tämä vaikuttaisi kriittisesti välityömarkkinoilla toimivien järjestöjen toimintaan ja niiden tarjoamiin työmahdollisuuksiin.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Into vastustaa lain kumoamista. Laki ei ole toiminut hyvin, mutta pidämme tarkoituksenmukaisena, että lakia kehitetään sen sijaan, että se kumotaan. Yhteiskunnallisten yritysten strategian mukaisesti hallitus pyrkii tukemaan toiminnallaan yhteiskunnallisten yritysten kehitystä, ja laki sosiaalisista yrityksistä kumoaminen on vastoin tätä.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.

-

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

a. Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin

Esityksessä todetaan perustuslain asettavan julkiselle vallalle velvollisuuden edistää työllisyyttä, pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeuden työhön sekä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista. Into katsoo, että esitys tulee kuitenkin heikentämään merkittävästi heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymismahdollisuuksia, työelämäosallisuutta ja työllisyyttä. Siten se ei edistä perustuslain mukaisia pyrkimyksiä.

b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista

Into pitää esityksen vaikutusarviointeja riittämättöminä. Tämä koskee erityisesti 100 %:n palkkatukea. Esityksessä oletetaan, että 100 %:n tuella työllistettyjen määrä korvautuisi osin muulla palkkatuetulla työllä. Välityömarkkinatoimijoilla on tähän kuitenkin hyvin kapeat mahdollisuudet, ja käytännössä kolmannen sektorin palkkatukityöllistämisen vähentyisi tältä osin merkittävästi. Vähennyksellä olisi myös kerrannaisvaikutuksia muihin välityömarkkinatoimijoiden palveluihin sekä työvalmennuksen laatuun. Näitä vaikutuksia ei esityksessä ole tarkasteltu. Esityksessä ei myöskään ole tarkasteltu riittävästi eri työnhakijaryhmiä ja heidän tarpeitaan ja työllistymismahdollisuuksiaan. Kaukana avoimista työmarkkinoista olevat tarvitsevat vahvaa valmennuksellista tukea. Tätä ei ole tarjolla yksityisellä sektorilla yrityksissä, eivätkä he työllistä palkkatuellaan tätä kohderyhmää – vaikka siihen liittyvää byrokratiaa vähennettäisiinkin. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistämiseksi tarvitaan välityömarkkinatoimijoita ja niiden valmennuspalveluita sekä avoimille työmarkkinoille poluttavia palveluita, kuten edelleen siirtämistä. Esityksessä kuitenkin nimenomaan heikennetään mahdollisuuksia tukea tämän kohderyhmän työllisyyttä.

Hyvästä yleisestä työllisyyskehityksestä huolimatta kaikista heikoimmassa työmarkkina-asetmassa olevien pitkäaikaistyöttömyys (yli 24 kk) on pysynyt korkealla tasolla. Pitkäaikaistyöttömien ja heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työllisyyden edistämiseen tulee kiinnittää nyt erityistä huomiota. Esitys ei mahdollista tätä, vaan tulee lisäämään pitkäaikaistyöttömyyttä. Esityksen tavoitteena oleva työllisyyden lisääminen ei tule toteutumaan, päinvastoin.

Samanaikaisesti toteutettava Työkanava Oy:n perustaminen tulee tuomaan työttömiksi työnhakijoiksi merkittävän määrän henkilöitä, jotka ovat tällä hetkellä kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolella. Tätä ei ole käytännössä huomioitu vaikutusarvioinnissa. Kun samanaikaisesti heikennetään merkittävästi mahdollisuuksia tukea kaikkein haavoittuvimmassa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymistä, vaikutukset tulevat myös tämän ryhmän osalta olemaan merkittävät.

c. Muuta kommentoitavaa

Esitys herättää huolta heikossa työmarkkina-asetmassa olevien asemasta. Esityksen seurauksena heidän työllistämismahdollisuutensa vähenevät merkittävästi ja työllisyys on heikkenemässä. Kriittisimmät vaikutukset ovat kolmannen sektorin toimijoiden 100 %:n palkkatuen kohdalla, joka vähenisi olennaisesti. Tällä tuella on pystytty työllistämään haasteellisessa tilanteessa olevia, vahvistamaan heidän palkkatyöosallisuuttaan ja tukemaan polkuja avoimille työmarkkinoille. Kun myös edelleen siirtämisen ehtoja heikennetään, vähennetään vaikuttavaa polutusta kolmannelta sektorilta avoimille työmarkkinoille. Esitetyillä muutoksilla on myös muita kolmannen sektorin toimijoiden taloutta heikentäviä kerrannaisvaikutuksia. Tämä vähentää edelleen heikossa asemassa oleville tarjottavia valmennus-, kuntoutus- ja työllistämispalveluita. Esityksen tavoitteena on parantaa heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työllisyyttä. Tavoite on oikea, mutta keinot johtavat päinvastaiseen lopputulokseen.

Into myös huomauttaa, ettei Työkanava Oy ei tule paikkaamaan näitä menetettäviä työllistämismahdollisuuksia. Esityksellä pyritään lisäämään työllistämistä avoimille työmarkkinoille. On kuitenkin huomattava, että välityömarkkinatoimijoiden kohderyhmä on heikossa työmarkkina-asetmassa olevat, jotka tarvitsevat valmennuksellista tukea – he eivät tule jatkossakaan työllistymään avoimille työmarkkinoille ilman merkittäviä panostuksia valmennuspalveluihin.

Into katsoo, että esitys vesittää hallitusohjelman tavoitteen ”Kehitetään välityömarkkinoita”, sillä se päinvastoin vähentää merkittävästi välityömarkkinoiden työllistämismahdollisuuksia ja heikentää toimijoiden toimintaedellytyksiä. Tämä lisää heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työttömyyttä. Korkealle jäänyttä pitkäaikaistyöttömyyttä on vähennettävä, mutta se ei tule tapahtumaan tällä esityksellä. Into painottaa, että hallitusohjelman mukainen työllisyysasteen nostaminen edellyttää päinvastoin palkkatuetun työn mahdollisuuksien lisäämistä sekä kolmannelle sektorille että kunnissa.

Into haluaa korostaa myös, että palkkatuen uudistamisessa on tärkeää kuulla laajasti järjestöjä ja välityömarkkinatoimijoita, jotka työskentelevät heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työllisyyden

edistämiseksi ja tuntevat heidän tilanteensa ja tuentarpeensa sekä vaikuttavat ratkaisut työllistymisen tukemiseksi.

Into nostaa esille, että palkkatuetun työn kehittämässä keskeisessä roolissa on yksilöllinen ohjaus ja valmennus. Tärkeää on myös osaamisen tunnistamisen lisääminen. Työpajoilla toteutettavaan palkkatuettuun työhön kuuluu aina sekä työvalmennus että yksilövalmennus. Työvalmennuksella kasvatetaan ja tunnistetaan ammatillista osaamista ja yleisiä työelämävalmiuksia. Yksilövalmennus tarjoaa kokonaisvaltaista tukea tarpeiden mukaisesti ja tukee jatkopoluilla eteenpäin. Palveluprosessin loppuvaiheessa olennaista on tukea siirtymiä ja polutusta avoimille työmarkkinoille. Tätä voidaan tehdä tuloksellisesti palkkatukea hyödyntävän edelleen siirtämisen ja siihen kuuluvan työhönvalmennuksen avulla. Tärkeää on, että valmennuksellista tukea tarjotaan tässä vaiheessa sekä työntekijälle että työnantajalle. Työpajakentän kokemusten mukaan työpaikkoja kyllä löydetään, mutta ilman valmennuksen tukea kiinnittyminen ei välttämättä ole kestävä.

Esityksessä ei ole ehdotettu, miten erityistä tukea tarvitsevien tuki rahoitettaisiin. Into katsoo, että työnantajan, joka työllistää erityistä tukea tarvitsevan henkilön, tulee saada rahoitusta ohjaukseen esim. työolosuhteiden järjestelytuen kautta.

Jos esitys hyväksytään tällaisenaan, vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyys ja kokonaistilanne tulevat heikkenemään.

Tuure Herttaliisa
Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry